

KRÖNIKA

Krönikan är en kortare typ av tidningstext där en krönikör för fram sina egna åsikter och tankar i ett dagsaktuellt ämne. De flesta stora tidningar och tidskrifter publicerar flera krönikor inom olika ämnen, till exempel sport, nöje, film och vetenskap.

Sid 1/5

De som skriver är ofta journalister men även författare, forskare, kändisar och samhällsdebattörer skriver krönikor.

Eftersom krönikan är en subjektiv text väcker den känslor hos läsarna, både positiva och negativa. I och med de sociala mediernas framväxt har krönikan det senaste decenniet blivit en text som ofta delas vidare i olika forum. På det viset får krönikan spridning och kan nå en större läsekrets.

Beskrivningen av hur man kan skriva krönikor här nedanför utgår från krönikan "Utan blommor dog mammutarna ut" av Karin Bojs (DN 2014-02-09). Den finns även att läsa i sin helhet som exempeltext.

KRÖNIKAN I NATURVETENSKAPLIGA ÄMNER OCH TEKNIK

I skolan fungerar det utmärkt att låta eleverna arbeta med krönikan i de naturvetenskapliga ämnena och teknik. Krönikan fungerar väldigt väl för att ta upp dagsaktuella frågor som rör elevernas vardag och frågor som kan knytas till ämnet. I texten kan de reflektera, resonera och ta ställning till olika naturvetenskapliga och tekniska frågeställningar.

I texten kan eleverna också visa att de kan skilja fakta från värderingar. De kan motivera sina åsikter och beskriva konsekvenser av ett skeende.

I förarbetet till krönikan behöver eleverna söka efter relevant information för att sedan kunna använda uppgifterna på ett fungerande sätt i texten.

KRÖNIKANS STRUKTUR

Krönikan består i de flesta fall av en rubrik och brödtext. I sällsynta fall finns det en ingress. Ofta finns det en bild på krönikören i anslutning till texten.

Rubrik

Krönikans rubrik ska vara slagkraftig och väcka uppmärksamhet. Om det är en tydligt argumenterande krönika kan tesen, krönikörens åsikt, finnas med i rubriken. Rubrikerna i en krönika kan också vara personliga, poetiska, resonerande eller ge svar på en fråga:

Utan blommor dog mammutarna ut

Brödtext

I krönikans inledning bör författaren snabbt leda in läsarna i ämnet. Ofta behöver man ge någon typ av bakgrund till varför man skriver krönikan. Det är vanligt att krönikörer använder sig av en tydlig bild för att sätta in läsaren i sammanhanget:

”Inga blommor finns det mer” heter det i Beppe Wolgers översättning av visan. I Peter Seegers original: ”Where have all the flowers gone?” En vetenskapligt högst aktuell fråga.

Eftersom de flesta krönikor innehåller någon typ av åsikt bör krönikören i sin text argumentera för sin åsikt:

Den här studien är en viktig påminnelse om vilka stora konsekvenser det kan få när klimatet blir varmare och halten av koldioxid höjs i atmosfären. För 12 000 år sedan hade förändringarna naturliga orsaker. I dag beror de på utsläpp av oss människor.

Meningen med en krönika är att höra en persons tankar och åsikter i ett ämne. Därför bör krönikören vara både synlig och personlig i texten:

Jag ägnar en del av min fritid under sommarhalvåret åt att upprätthålla en blomsteräng. Det har många fördelar jämfört med en gräsmatta.

Men trots den personligt hållna tonen i krönikan bör krönikören ändå rikta sig utåt mot en läsare. Att växla mellan det personliga och allmänna är att föredra.

Krönikan kan avslutas på olika sätt. Det kan vara genom att krönikören drar en slutsats utifrån de argument, reflektioner och resonemang som förts fram eller genom att hon eller han riktar en uppmaning till läsarna. Att knyta an till början av krönikan kan också vara en effektiv avslutning:

*I dag beror de på utsläpp av oss människor.
Som Pete Seeger skrev i sin refräng: "When will they ever learn?"*

KRÖNIKANS SPRÅK

Språket i en krönika är ofta förknippat med en personlig stil som hör ihop med krönikören. Många krönikörer arbetar medvetet med att hitta personliga uttryck som kan förhöja textens innehåll:

Forskare har länge grubblat över varför istidens stora betande djur dog ut så plötsligt. Vi människor har varit huvudmiss-tänkta. Möjligen också våra hundar.

I en krönika, precis som i många andra texter, används ofta begrepp som hör till ämnet. En krönika är dock tänkt att kunna läsas av en bred allmänhet och därför bör man på ett enkelt och tydligt språk förmedla fakta:

När istiden var som allra kallast, för mellan 25 000 och 15 000 år sedan, blev floran lite torftigare med ett smalare utbud av örter. Men den stora knäcken kom för ungefär 12 000 år sedan. Då tog gräsen över, och stäppen började se ut som den gör än i dag.

Referera

Eftersom krönikan ofta tar upp ett ämne som är aktuellt brukar krönikören referera till andra texter eller händelser. På så vis hjälper hon eller han läsaren att förstå i vilket sammanhang texten är skriven. Referenserna hjälper också läsaren att förstå själva texten. I en krönika refererar man i den löpande texten och så effektivt och textbesparande som möjligt:

I veckans nummer av tidskriften Nature får vi lära oss att ungefär så har det sett ut i stora delar av norra halvklotet.

(Som lärare vill man gärna veta var eleverna hämtat sin information ifrån. Därför kan det vara klokt att begära in en separat källförteckning.)

Om citaten i texten:

Citaten i ovanstående text är hämtade från vetenskapskrönikan ”Utan blommor dog mammutarna ut”. Den är skriven av vetenskapsjournalisten Karin Bojs. Krönikan publicerades i DN den 9 februari 2014.

<http://www.dn.se/nyheter/vetenskap/karin-bojs-utan-blommor-dog-mammutarna-ut/>

ARBETSGÅNG KRÖNIKA

Välj ämne

Välj ett ämne för krönikan. Fundera över synvinkeln för krönikans ämne.

Tänk på mottagaren

Var ska texten publiceras? Vem kommer att läsa den? Vad vet läsarna om ämnet?

Samla material

Samla idéer och sök information från olika källor.

Respons på vägen

Vad tycker andra om ämnet? Diskutera krönikans innehåll med en kamrat. Delge kamraten tankar, åsikter och argument och låt henne eller honom kommentera.

Skriv texten

Skriv texten. Ge en bakgrund, referera till händelser och andra texter och använd språket för att ge liv åt texten.

Respons

Be om respons på texten och gör sedan en sista genomläsning och bearbetning av den.